

**IVN - afdeling
Peize**

info

**Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
November 2012, nummer 4**

**Kraanvogels in Fochtelloo • Op pad in De Onlanden
Peizer uilskuikens geringd • Zilverreiger in de tuin**

Colofon

Voorzitter en bestuurslid vacant

Secretaris en districtcontacten
Sophie Kattouw
Dubbelooflaan 12, 9321 LK Peize
Tel: 050-5033303

Penningmeester en ledenadministratie
Henk Wilkens
Baggelaar 9, 9321 AS Peize
Tel: 050-5033614

Bestuurslid en redactie Info
Janneke Krooneman
Kerkstraat 19, 9321 HA Peize
050-3146968

Bestuurslid
Elly Wielink
Zuurseweg 22, 9321 HJ Peize
Tel: 06-28922283

e-mail: ivn.peize@gmail.com
website: <http://ivn.nl/afdeling/peize>

Kopij inleveren voor 15 maart 2013!

We zijn voornemens het aantal Info's per jaar terug te brengen naar twee tot maximaal drie edities. Dat geeft ons de gelegenheid voldoende kopij te verzamelen van en door leden. Maar ook om ons tijd te gunnen voor speciale aandacht voor een bepaald onderwerp, of voor één van onze leden. We willen in het vroege voorjaar weer een nieuwe info voor u samen stellen. Kopij graag inleveren voor 15 maart 2013. We rekenen op uw bijdrage! Wij ontvangen bij voorkeur uw bijdrage digitaal, waarbij foto's als aparte documenten (jpeg-formaat, minimaal 1Mb) worden meegezonden. Ons nieuwe mailadres is **ivn.peize@gmail.com**. Heeft u kopij die niet digitaal is, neem dan even contact op met de redactie.

Van de bestuurstafel

Het heeft even geduurd voordat deze nieuwe INFO in uw brievenbus kwam. Volgend jaar bestaat IVN Peize 50 jaar. Als bestuur vroegen we ons af, zijn we nu 50 jaar oud of nog 50 jaar jong. We hebben gekozen voor 50 jaar jong en vonden dit tevens een mooie gelegenheid om het INFO blad een eigentijdser uitstraling te geven. En in kleur. We hopen dat het in de smaak valt. Hierbij willen we Bas Dam bedanken omdat hij heel wat jaren de redactie van de vorige INFO heeft gedaan. Bas, afgaand op de reacties heeft iedereen "jouw blad" altijd zeer gewaardeerd.

Bij deze vernieuwing hoort ook een website in een nieuw jasje. Wanda de Jonge is onze nieuwe *web master* geworden. Onze website lift nu mee met de landelijke website van het IVN. Kijk op <http://ivn.nl/afdeling/peize>. Peter ten Hoor van uitgeverij De Kleine Uil willen we hartelijk bedanken, omdat we bij hem tot nu toe onze website geruime tijd konden onderbrengen.

Gerard Stout, de Drèentse schrijver uut Paisz heeft toegezegd om stukjes in het Drents voor de INFO te schrijven. Gerard won de Spreektoalprijs van 't Dagblad van het Noorden voor zijn novelle *In Paradisum*. Tevens maakt Gerard prachtige natuurfoto's, we hebben al een aantal van hem gekregen om in de INFO te plaatsen. Zie de prachtige herfstfoto op de achterzijde van de omslag.

En het is druk geweest met allerlei leuke activiteiten. Een goed gevulde Info is dan ook het resultaat: uilskuikens die geringd zijn, de natuurwerkdag, hoptuin-onderhoud, excursies en een uilenkast voor het hertenkampje. Er zijn van het ooievaarsnest op de Brink 3 jonge ooievaars uitgevlogen. De jonge vogels zijn al een poosje weg en de oude vogels zijn inmiddels ook verdwenen, en zo hoort het ook.

Op de voorpagina van onze info nieuwe stijl prachtige kraanvogels op het Fochteloërveen. Foto ter beschikking gesteld door Hendrik Leijenaar (www.natuurplaten.nl). Dank!

Tenslotte voor de ledenwerving hebben we een aantal extra Info's. Misschien weet u in de buurt een toekomstig nieuw lid te wonen, bv nieuwe burens. Geef maar een seintje.

Op pad in De Onlanden

Het is ochtend, nog vrij vroeg. Ik ben op weg naar mijn muizenvallen. Die heb ik dit keer staan op drie plekken langs de Weeringse Dijk, bovenin de Peizermaden. Dit gebied heeft in januari vol water gestaan en sindsdien is de waterstand wel gedaald, maar toch een stuk hoger gebleven dan vorig jaar. Toen graasden hier de Limousine koeien nog en werd er gemaaid. Dat kan nu beslist niet meer. Zeker niet in het gebied ten oosten van de Weeringse Dijk. Daar roepen sinds kort de Porseleinhoenen en Waterrallen in het moeras dat ontstaan is. Ten westen van de Dijk is de waterstand 20 cm lager, waardoor de weidevogels het hier nog net prettig vinden. Grutto, Kievit, Tureluur, maar ook Watersnip kun je hier vinden.

Ik ben uiteraard benieuwd hoe de muizen reageren op de nattere omstandigheden. Één serie vallen heb ik staan op een plek waar ik vorig jaar ook gevangen heb. Daar kan ik dus de vangstresultaten voor en na de peilverhoging vergelijken. Een andere raai vallen staat langs de slenk van het Eelderdiep, ten westen van de brug bij de stuw. De oever is hier nog voor een groot deel kaal, omdat vorig jaar de bovenlaag afgegraven is. Dit gebiedje is dus sterk veranderd en ik ben benieuwd of er zich al muizen vertonen. Uiteraard gaat mijn aandacht vooral uit naar de Waterspitsmuis, maar de andere soorten zijn ook welkom in de vallen.

Vandaag is de tweede controle-ochtend en ook nu ben ik weer snel klaar met mijn rondje. Veel zit er niet in de vallen tot nu toe. Een paar

Bosspitsmuisjes en zowaar één Veldmuis. Een heel verschil met vorig jaar, toen het hier nog krioelde van de muizen. Het is duidelijk dat de watervloed van januari en waarschijnlijk ook de strenge vorst die daarop volgde behoorlijk huis gehouden hebben onder de muizen. De permanente verhoging van het waterpeil zal het gebied ook minder aantrekkelijk hebben gemaakt voor de meeste muizensoorten. Toch ben ik wel Veldmuizen tegen gekomen op andere zeer natte plekken in De Onlanden, dus een beetje water lijken ze niet heel erg te vinden. Wie weet komen ze op den duur wel weer terug in de Peizerweering. Voor de Waterspitsmuis lijkt het gebied ideaal, met veel water en veel ruigte, maar blijkbaar hebben ze het nog niet ontdekt. Volgend jaar nog maar eens proberen.

Doordat ik snel klaar ben met de controle, heb ik nog tijd over om aandacht te besteden aan de vegetatie op het afgeplagde stuk bij de brug. Hier staan wat leuke plantensoorten die houden van een beetje pionieren in de kale, natte veengrond. Zomprus bijvoorbeeld en ook Greppelrus staat er genoeg. De Hoge Cyperzegge, met de uitgebloeide aren overhangend aan hun dunne steeltjes, vind ik altijd een mooie plant. En de Biezenknoppen, die erg op Pitrus lijkt maar een veel compactere bloeiwijze heeft, komt ook goed tot zijn recht op de kale grond. Hoewel, kaal? Grote stukken zijn bedekt met Paraplutjesmos, dat eigenlijk een korstmos is. Het zal waarschijnlijk niet lang duren voordat het verdrongen is door planten die hoger worden. Er staan bijvoorbeeld al heel veel jonge plantjes van Zwart Tandzaad, dat behoorlijk hoog kan worden, net als de Wolfspoot die ik

hier en daar zie. Allemaal geen bijzondere plantensoorten constateer ik en dat had ik ook eigenlijk niet verwacht. Daarom is het leuk dat er ineens een lieveheersbeestje over mijn rugzak kruipt dat ik direct herken: het Dertienstippelig Lieveheersbeestje is een zeldzaam beestje in Nederland. Zo valt er toch altijd wel wat bijzonders te zien in De Onlanden.

Door Wim van Boekel, WetlandWacht Leekstermeergebied

Kraanvogels in Fochtelloo

Op zaterdag ochtend 28 april was de excursie naar het Fochteloërveen. Het was wat mistig en druilerig weer. Precies het weer voor een bezoek aan het Fochteloërveen, het wordt daar zo mooi geheimzinnig door die mist om je heen en je gaat bijna weer geloven in de "witte wieven" van vroeger. Aangekomen bij het informatiecentrum Fochteloërveen stonden Hans Langeslag en Jur van der Veer al te wachten. Een beetje weinig mensen (3) voor zo'n mooie excursie. Maar onze gidsen waren in het geheel niet teleurgesteld. Het kwam wel vaker voor dat er weinig mensen kwamen opdagen bij excursies. De gidsen maakten een kopje koffie

voor ons en we kregen een mooie inleiding over het Fochteloërveen. In 1938 kocht Natuurmonumenten, samen met het Fryske Gea, de eerste 200 hectare hoogveen. De huidige kern van het gebied. Zelfs Koningin Juliana droeg daar aan bij. Ondertussen ging het afgraven van het veen gewoon door voor de turfwinning. Om het veen af te kunnen graven werden er wijken aangelegd en sloten, hierdoor verdroogde het veen snel. Van het oorspronkelijk areaal aan hoogveen is nog maar 2% over in ons land. Natuurmonumenten heeft de afgelopen jaren damwanden met stuwen aangelegd. Hierdoor is het Fochteloërveen opgedeeld in compartimenten

menten. Te droge plekken zijn verdwenen en hebben plaats gemaakt voor een mooi groot nat gebied. Het hoogveen wordt nu alleen gevoed met regenwater en omdat regenwater geen voedingsstoffen bevat wordt het hoogveen voedselarm. De veenplanten zoals waterveenmos, éénarig wollegras, zonnedaauw en veenpluis gedijen er nu weer goed.

Na de inleiding gingen we op stap met de gidsen, eerst het veen in (levend hoogveen). Overal het moerasveenmos te zien, het plantje kan wel 20 keer zijn eigen gewicht aan water als spons opnemen. Veenmos kan per jaar tientallen centimeters groeien en zorgt uiteindelijk met andere planten voor een veenlaag. (turf) Het veenmos is gauw tevreden, voelt - zich op z'n best in zure natte en voedselarme omstandigheden en leeft uitsluitend van regenwater.

Tevens gingen we op zoek naar zonnedaauw, het was even goed kijken want de plantjes waren nog erg klein maar ze stonden er. Zonnedaauw blijf ik het meest bijzondere plantje vinden in ons land, dit jaar zag ik er nog een paar in het heideveldje van het bos in Altena. Verder kregen we de moeraswolfsklauw te zien. De heren gidsen waren hier erg trots op, deze plant kom je ook niet elke dag tegen. In het veen zag je veel sporen van vossen en ik dacht tijdens deze wandeling, hier is de vos baas! Kunnen andere dieren hier nog wel leven?

Daarna richting uitkijktoren, de heren hadden ons al beloofd dat we de kraanvogel te zien zouden krijgen. En met behulp van een grote kijker zagen we een kraanvogel op het nest zitten. De vogel was erg alert en keek waakzaam on zich heen. Ik dacht dit komt niet goed

met al die vossen in de buurt. Maar er hebben dit jaar 4 paren kraanvogels gebroed en alle 4 met succes. Van de 7 jonge vogels zijn er 4 groot geworden. Een kraanvogel familie met jonge vogels die nog niet kunnen vliegen laten zich slecht zien. Maar na 10 á 11 weken wanneer de jonge vogels kunnen vliegen worden er regelmatig uitstapjes gemaakt naar de landbouwgronden in de omgeving. De kraanvogel eet hoofdzakelijk plantaardig voedsel delen van wilde planten, granen en zelfs aardappelen. In de zomer eten ze ook wel insecten, wormen, slakken en een kikker gaat er dan ook wel in. Als je in de buurt fietst dus goed uitkijken naar die kraanvogels! Volgens de gidsen kun je ze zo maar tegen komen, b.v. in een pas gerooid aardappelland. De verwachting is dat het veen nog natter wordt de komende tijd en misschien kunnen er nog meer kraanvogels gaan broeden....(foto van kraanvogelpaar aangeleverd door Herman Feenstra)

Tot slot zagen we waar de raven hebben gebroed. Dit jaar hebben twee paar raven met succes gebroed in het Fochteloërveen. Net buiten het wetland is een legsel van een derde paar mislukt. Momenteel vliegen er nu 13 raven rond, dus de kans is groot dat je zo'n reuzen kraai tegenkomt in de omgeving van het gebied (foto Herman Feenstra). De raaf was eeuwenlang een algemene broedvogel in ons land. Maar door vervolging en onze aanharkcultuur was in 1927 het laatste broedgeval in ons land. Gelukkig is de vogel met succes midden jaren zeventig weer her geïntroduceerd op de Veluwe. Volgens Sovon waren er 2007 zo'n 95 broedparen in ons land.

Grootschalige natuurgebieden en de ecologische hoofdstructuur zijn een goed middel om zeldzame soorten te behouden in ons dichtbevolkte land. Zowel de kraanvogel als de raaf kunnen met hun grote snavel prima overweg met de mais. Zo'n stuk land vol met mais, verguist door veel natuurliefhebbers, wordt dan ineens heel interessant.

Sophie Kattouw

Nationale Natuurwerkdag

Op zaterdag 3 november konden we in het Bosplan zo'n 30 vrijwilligers (groot en klein) begroeten. Ze waren gekomen om mee te doen met de nationale Natuurwerkdag, die ieder jaar georganiseerd wordt door Landschapsbeheer Nederland. Op deze nationale werkdag hebben in Nederland ruim 13.500 vrijwilligers de handen uit de mouwen gestoken op in totaal 454 locaties, voor een opknapbeurt van natuurschoon! Hoewel de weersvoorspellingen niet echt gunstig waren, bleek het de gehele ochtend prima werkweer: droog, niet te koud, en weinig wind. Zelfs de zon liet zich nog even zien. Naast de min of meer 'vaste' Peizer groep waren er ook dit jaar weer een aantal deelnemers van "buiten". Een gezin uit Zuidhorn had ons gevonden via de website <http://www.natuurwerkdag.nl/> en een tweeling uit Paterswolde hielp mee en vervulden hiermee hun groene maatschappelijke stage voor hun middelbare school. Om kwart over negen werd er verzameld onder de grote boom op het grasveld in Het Bosplan. Twee aanhangers met gereedschap en een 8-tal kruiwagens werden onder de deelnemers verdeeld. Zagen, duozagen,

grote snoeischaars, riekens, schoppen, en knijpers voor het zwerfvuil. Er is hard gewerkt. Er is zwerfvuil opgeruimd (waar komt dat toch vandaan??), opslag van jonge vogelkokers en jonge berken zijn verwijderd om de "heemtuin" open te houden, vele hazelaars zijn drastisch teruggesnoeid, en de waterloop van het beukenbos is weer hersteld (ja die bevers van kinderen.....). Uiteraard hebben de kinderen fantastisch mee geholpen met snoeien, het verwijderen van maaisel en het omzagen van bomen. Dat is natuurlijk ook een hele stoere klus, met zo'n grote zaag en echte werkhandschoenen! (foto gemaakt door Jan van Bergen. Deze foto is ook gepubliceerd in het DvhN en de Telegraaf!). Halverwege de ochtend werden alle werkers verwend met een kop koffie of thee, en heerlijke krenten stoet. Voor de kinderen was er chocolademelk en ranja. Na afloop, om een uurtje of half één konden we bij de familie Doedens traditiegetrouw genieten van een kruiden-bittertje en heerlijke erwtensoep van Elly en Betsy. Volgend jaar staat deze natuurwerkdag wederom op onze activiteiten agenda: op de eerste zaterdag van november.

Janneke en Sophie

Uilenkast voor hertenkamp

Ben Stellink heeft een kerkuilen nestkast overhandigd aan Klaas Haverdings, de voorzitter van het hertenkampje in Peize. In de buurt van het hertenkampje zitten ransuilen en kerkuilen. De ransuilen nestelen in bomen, maar de kerkuil prefereert een plekje in de buurt van andere dieren, en maakt graag gebruik van een nestkast. Volgens Ben was er vroeger ook een kerkuilen kast in de nabije omgeving van het hertenkamp, maar deze is inmiddels al geruime tijd geleden verwijderd.

Daarom is het extra leuk dat in het fraaie nieuwe dierenverblijf op het hertenkamp er nu weer een mooi onderkomen voor een kerkuilen paar is! Samen met de hulp van de aanwezige kinderen en de diervorzorger Hans Bams is de kast in het dierenverblijf geplaatst. Tevens kregen de kinderen de gelegenheid vragen te stellen aan de diervorzorger Hans Bams. Dat was leuk, want Hans weet erg veel van de dieren op het kampje. En nu maar hopen dat de kerkuilen dit mooie plekje snel in de gaten hebben, en er binnenkort ook hier uilskuikens geringd kunnen worden! Foto: ditispeize.nl

Gedicht

Jenny Rossing-Nolde heeft prachtige gedichten gemaakt, met even zo prachtige illustraties. Hieronder een van haar gedichten, 'Seizoenen'. Uit haar gedichtenbundel "Door mijn ogen bekeken", uitgeverij De Kleine Uil, 2006.

Seizoenen

Zuiver, mild is de lente gekomen
 Met uitbottende struiken en bomen
 Het groen sappig mals en rijkacht getint
 Zodeel schakering door elkeen bemind
 Alles schoon, puur, pril en onbedangen
 De lucht egaal helberblauw behangen
 Zo weldadig voelt de inademing
 Voorjaarse schoonheid een verademing

Zomaar komt de zomer' zijn intree doen
 Van de vier toch het meest warme seizoen
 Uitbundig staan de bloemen te bloeien
 Bonte kleurenpracht die steeds blijft boeien
 Maar ook de droogte, het stoffige zand
 Dat als een waas op de bladen belandt
 Het gras gaat van groen naar dor donkerzeel
 Zomers buitenleven doet 'n mens zoedel

't Verval gaat beginnen in tuin en bos
 Herfst barst met buien en wind lekker los
 Bomen krijgen betoerrende kleuren
 Het onvervalste najaarsgebeuren
 Paddestoelen het zal niemand ontgaan
 Lijken zomaar uit het niets te ontstaan
 De wind waait verfrissend door de haren
 Verspreidt de zaden, speelt met de blaren

Als laatste komt de winter als getij
 Hagel, sneeuw, dorst en kou horen daarbij
 Een beïjzeld landschap klinkklaar kristal
 Onwederlijk, schittering overal
 Binnen een knusse behagelijkheid
 Gordijnen dicht geeft de geborgenheid
 O'Holland, heerlijk vier seizoenenland
 Ondoorspelbaar, met jou heb ik een band

Een geslaagd hopjaar

Zaterdagochtend 18 februari, tijdens de winterwerkdag in het Bosplan hadden al enkele leden een aantal nieuwe staken gezaagd. Op de eerste gezamenlijke werkdagochtend 10 maart zijn daadwerkelijk de eerste onderhoudswerkzaamheden van het seizoen in de tuin aan het Noordepad gestart. Om vervolgens iedere veertien dagen een avond in de tuin te werken met als doel aan het eind van het seizoen weer de hopbellen te kunnen tonen. Op de bijgaande foto kunnen we het resultaat laten zien van wat het dit jaar geworden is.

Namens de Werkgroep Hopteelt, Ben Stellink.

In het land van de Drentsche Aa

Een film van Henk Bos en Janetta Veenhoven

Een uniek Nederlandse Natuurfilm, ruim twee jaar werd er door de filmmakers aan dit project gewerkt. Gezamenlijk legden de filmmakers zo'n 13.000 Km per fiets door het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa af. Regen, winterse kou en zomerse hitte viel hen ten deel. En dat om hun film IN HET LAND VAN DE DRENTSCHE Aa te kunnen realiseren. Het resultaat is een natuurfilm waarop elke Drent trots zou moeten zijn.

Het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa behoort tot de mooiste gebieden van ons land en de makers van de film weten dat op sublieme wijze in beeld te brengen. Als je twee jaar lang dag en nacht door een gebied

zwerft kom je dingen tegen die normaal gesproken aan je voorbij gaan. *In het land van de Drentsche Aa* is zo'n film die juist dat soort zaken laat zien. Diverse dieren geven ons ongestoord een kijkje achter de schermen van hun bestaan in het Nationaal park. Voor het realiseren van deze film filmden de makers ook op locaties die normaal gesproken verboden gebied zijn voor het publiek. Locaties als Oudemolen, Eexterveld, Balloërveld, Gasterse Duinen en natuurlijk prachtige beelden van de schitterende beken vullen vanaf het begin tot eind het doek. De film is een magnifiek eerbetoon aan een gebied dat zijn gelijke in ons land niet kent. Nog nooit eerder werd zoveel tijd en energie gestopt in het verfilmen van dit gebied. Over het eindresultaat zijn velen het eens: *In het land van de Drentsche Aa* zal voor veel mensen de geschiedenis ingaan als een van de mooiste natuurfilms ooit in ons land gemaakt!

U bent van harte uitgenodigd voor deze gezamenlijke georganiseerde filmavond van de Historische Vereniging Pezie-Peize en het IVN Peize. Deze filmavond wordt gehouden op **10 januari 2013** in zaal Boonstra. Aanvang **20.00 uur**, zaal open om 19.30 uur. De kosten zijn voor leden € 5,- (denk om bon) en voor niet leden €7,- dit is incl. 2 x koffie/thee en koek.

Namens de Activiteitencommissie, Ben Stellink.

Wanda de Jonge, even voorstellen

Hallo mijn naam is Wanda de Jonge en ik ben sinds 2011 officieel lid van IVN- Peize. Ik ben hier samen met mijn man en twee kinderen in de zomer van 2009 komen wonen. IVN jeugdwerkgroep organiseerde op dat moment huttenbouwen in het Bosplan. De reden van onze verhuizing vanuit de stad was om meer natuur om ons heen te hebben. Huttenbouwen vonden de kinderen dan ook geweldig. Er bleek vraag te zijn naar meer ouders/ begeleiders in de jeugdwerkgroep. Ik heb mij aangemeld en ik ben sinds twee jaar actief in de jeugdwerkgroep.

Ook ben ik bezig met de nieuwe website. Het bestuur heeft er voor gekozen om mee te liften met het nieuwe format van het IVN landelijk. Het voordeel is dat je op de site ook meteen ziet wat er naast de activiteiten in Peize in de rest van Nederland allemaal te doen is. Ook kan de rest van Nederland zien op de landelijke site of er activiteiten zijn in Peize.

Mijn hobby is fotografie. Mijn eerste analoge spiegelreflexcamera kocht ik van mijn eerste

spaarcenten toen ik ongeveer zestien was. Ik heb vier jaar geleden een digitale spiegelreflexcamera gekocht. Het was even wennen ook in verband met het bewerken van de foto's op de computer. Ik ben sinds vorig jaar als vrijwilliger secretaresse van het bestuur van de Fotoclub Noordenveld. Een leuke amateurfotoclub met ongeveer 58 leden met verschillende niveaus ; beginners tot meer gevorderd. In juni van dit jaar heeft Herinrichting Peize een fotowedstrijd "Maak de mooiste foto in de Onlanden" uitgeschreven. Op een kaart van de Onlanden waren 20 punten aangegeven waar foto's van aangeleverd konden worden. Uit 200 inzendingen zijn de twintig punten / foto's geselecteerd. Mijn foto van de zwanen is een van de twintig foto's die in de prijzen is gevallen. Met de naam: "Warme gloed op een frisse herfstochtend. Deze foto heb ik gemaakt langs de Groningerweg in een van de Petgaten op een frisse maar mooie herfstochtend. De geselecteerde foto's stonden tot het einde van de maand oktober tentoongesteld op de twintig plekken waar de foto's zijn gemaakt. (Mijn foto stond echter bij de petgaten aan de Brunlaan)

Geslaagde excursie naar de tuinen van Weldadigheid in Veenhuizen

Op zaterdagochtend 1 september was een groep van 18 personen aanwezig bij de excursie naar de tuinen van weldadigheid in Veenhuizen. Mede door de enthousiaste begeleiding van Lambert Sijens en het mooie weer kunnen we terugkijken op een geslaagde excursie. In het najaar van 2007 zijn de tuinen van Weldadigheid opgezet door Lambert Sijens en Jolanda Loonstra. Tot nu toe hebben ze al heel veel aangelegd: een boomgaard met oude rassen; een kleinfruitdoolhof met zo'n 80 soorten veelal historische bessensoorten; een haagbeukdoolhof; een taxusallee met zes borders van 3 bij 22 meter met vaste planten, groenten en kruiden; een kruidentuin; een grote vijver; de grote groentetuin; de eeuwigmoestuin; het hysoplaantje met zelfgeënt leifruit; een bloemenpluktuin en twee tunnelkassen. Dit alles was niet mogelijk zonder een groep enthousiaste vrijwilligers. Samen met hen blijven ze de tuinen verder ontwikkelen, zodat een vervolfbezoek aan deze tuinen zeker de moeite waard is. We kijken met plezier terug op deze geslaagde excursie en hiermee hebben we een goede start gemaakt voor ons winterseizoen. De foto's bij dit artikel zijn gemaakt door Hans Lange-slag.

Namens de Activiteitencommissie, Ben Stellink.

Kort verhaal, door G. Stout

Klomp

Ik zit aan de rand van de sloot van de Drentse Dijk. De zon in mijn rug. Zonder te vragen komt een boer op klompen naast me staan. Hij steekt de drietandvork in het gras.

'Moi.'

'Moi,' zeg ik. Ik spreek mijn talen.

'Wat doe ie hier?'

Ik houd wel van rechtstreekse vragen.

'Ik luister naar vogels,' zeg ik.

'Ken ie ze ok bij naam?'

Ik ken ze niet bij naam. Kraai, ekster en mus, dat lukt nog wel.

'Het zit in het gras en het piept.'

Ik krijg les.

'Graspieper, gok ik.'

De boer gaat naast me zitten.

'Het kleeft an een boom en het wupt.'

'Gien boomwupper,' zeg ik.

Als ik zwijg krijg ik antwoord.

'Boomklever,' zeg de boer. 'Ie bint slaagd, met de hakken over de sloot.'

Met dat hij dat zegt glijdt een klomp van zijn voet het water in.

'Drijfeend,' zeg ik.

Ook schrijverstalent?

Beschik je ook over schrijverstalent? Of vind je het gewoon leuk om te schrijven? Schrijf dan net als Gerard Stout een kort verhaal over de natuur in of om Peize. In het Nederlands, of in het Drents. Wij zorgen voor een groot lezerspubliek! Stuur je bijdrage naar ons e-mail adres ivn.peize@gmail.com, of breng het langs bij de redactie!

Onlanden

Laat het stadsrumoer
voor schraal afgelegd onland
– melkwitte nevel schouwt
mijn pad, een vale loop der jaren,
listen van een slingerende stroom –
zet het hoofd diep in de schouders.

Leegte van de ruimte
van verregend laagland,
boezem van de stad,
waar rus en pispot
woonstee vindt
onder d' adem van de westenwind.

Dun licht
te moe om weg te gaan
midden in het rietbos
aan de Drentsche Dijk
boven smalle slenken
waar wolken geluidloos
boven drijven.

Een honingen zon op de Gouwe
tilt het alledaagse op,
viersprong van
smalle boerenpaden
een potlood dat het
weideland versnijdt.

Een sompig groene weide
verschilderd in een witte waterstreep
– een trage kano
naar haar laatste oever schuift –
waar nachtelijk zwart
onze slaap beschermt.

Verlaten hoeven,
holle deuren,
vensters zonder glas,
werkplaatsen van tijd.

In het drassig vloeiveld
kan elk woord een zucht zijn
keer naar het ritme van de stad.

Ingezonden door G. Stout. Uit de gedichten-
bundel: *Geen bericht terug*, van John B. Voren-
kamp, Peize (j.b.vorenkamp@gmail.com)

Peizer uilskuikens van ringetje voorzien

Dit jaar werden er in Peize op twee adressen
jonge uilen geringd.

Ook dit jaar werd het ringen van de jonge uilen
wederom verzorgd door Koen Vogt uit Roden.
Jonge uilen worden geringd, gewogen en hun
vleugellengte wordt gemeten. Door de combi-
natie van het gewicht en de vleugellengte kan
de leeftijd van de jonge uil op de dag nauwkeu-
rig worden vastgesteld.

De gegevens van het ringen gaan naar het
Vogeltrekstation Arnhem en naar de Kerkuilen
Werkgroep Nederland. Het ringen is van belang
voor het bepalen van het verspreidingsgebied
van de uilen en om de leeftijdsopbouw van de
kerkuilen in kaart brengen.

Op 11 juli werd er gestart bij Joke en Herman-
nus Ensing aan het Noordsepad waar één uil
werd geringd. Bij Ans Advocaat aan het Hoog-
haar werd op 9 augustus nog eens 5 jonge uilen
van een ringetje voorzien.

door Ben Stellink

2012, jaar van de bij

Interview met de familie Hof

Hield ik maar van honing. Wat zou ik imkeren! Korven vlechten, kasten timmeren, koninginnen begluren, eindelijk een goede smoes om pijp te roken: wat was ik graag een hoeder van het kleinste vee, kleiner dan het kleinste lammetje. Het is er nooit van gekomen. Des te meer hou ik van ze, de bijen. Al leverden ze geen druppel honing, al lieten ze alle appels en pruimen onbestoven, dan nog zou ik elke bij willen bedanken voor het moois in de natuur. Als bijen ons iets wezenlijks leveren is het geen honing maar pure schoonheid. Dat doen ze met behulp van bloemen. (Midas Dekkers, uit: hoe bij-vriendelijk is uw tuin?)

Dit jaar was er gelukkig de broodnodige aandacht voor de bij. De honingbij is sinds mensenheugenis gedomesticeerd, zelfs de Farao's in Egypte hadden al een vorm van bijenteelt. Maar nu anno 2012 gaat het niet goed met de bij: de bij is een bedreigde diersoort geworden. Zowel de honingbij als de wilde bij verdwijnen. Vooral de honingbijen verdwijnen massaal, soms sterft 30 % van een volk.

Van de ruim 350 soorten wilde bijen, staat meer dan de helft op de rode lijst van bedreigde soorten. De wilde bij, leeft solitair en doet alles zelf, een nest maken en voedsel zoeken. Vaak afhankelijk van één bepaalde plantensoort, dat maakt de overleving er niet gemakkelijker op. De honingbij en de hommelen leven in een volk waar ze alle taken verdelen. Ze vliegen op meerdere plantensoorten waardoor ze minder afhankelijk zijn van een bepaalde biotoop.

We besloten ons zelf uit te nodigen bij de familie Hof aan de Brusselseweg voor een interview over de bijen. Dick stelde ons voor op zaterdag 14 november te komen, er was uitzonderlijk mooi weer voorspeld (22°C), en konden we meteen de bijen in actie zien. De weersvoorspelling klopte natuurlijk niet voor onze uithoek van het land. Maar voor november was het mooi weer, de bijen vlogen af en aan. Bijen vliegen al bij een temperatuur boven de 13° .

Waar komt de passie van het bijen houden vandaan bij Dick en Jetty? Dick begon er al

mee in 1968 in Roden, omdat het leven van de bij zo fascinerend is. In een kast kunnen wel 60 duizend bijen zitten met één koningin en alles wordt perfect georganiseerd. De familie heeft de Carnica bij een soort uit Oostenrijk, deze bijen passen zich aan bij het voedselaanbod uit de omgeving. Aan het bijhouden zitten ook minder leuke kanten, Jetty vindt het vreselijk als het de bijen lukt te gaan zwermen. De imker treft zijn maatregelen om dit te voorkomen maar helemaal in de hand heeft hij het nooit. In het voorjaar hebben de bijen een enorme zwermdrang. Wanneer zo'n zwerm bijen (= ½ volk) bv. in de buurt van een fietspad hangt, heb je de poppen aan het dansen. Vaak hangt de tros ook nog op plaatsen waar ze moeilijk te scheppen zijn!

Gelukkig gaat het met de bijen aan de Brusselse weg goed, maar Dick weet van collega imkers genoeg van de bijensterfte. De familie Hof heeft het voordeel in een omgeving te wonen met weinig agrarische activiteit, de bijen komen minder in aanraking met gewasbestrijdingsmiddelen. Bestrijdingsmiddelen met de stof neonicotinoiden worden veel gebruikt, zelfs de zaden worden er mee gecoat. Deze stof is erg giftig en wordt niet afgebroken in het

milieu, het stapelt zich dus op. Momenteel denkt men dat neonicotinoiden één van de oorzaken zijn van de bijensterfte. Deze stof werkt in op het zenuwstelsel van bijen, het maakt dat ze verzwakt raken. Parasieten zoals de varroamijt krijgen grijpen hun kans als de bijen verzwakt zijn: ze kunnen hele volken laten sterven.

Daarnaast is het boerenlandschap van vroeger nagenoeg verdwenen door de kunstmest en de intensieve landbouw, het was een paradijs voor bijen. Door de monocultuur is er te weinig nectar en stuifmeel. Het is jammer dat er in de Onlanden zo weinig bloemen zijn. En van het Bosplan (op de springbalsemien na) wordt een bijenvolk ook niet vrolijk.

Wat kan een IVN-er daar aan doen? Denk na voordat je in de tuin de gifspuit pakt. De tuin vol zetten met vlinder- en bij vriendelijke planten weten we natuurlijk al lang. In het voorjaar zorgen voor veel krokussen, blauwe druifjes en bloeiende klimop in de tuin: in die tijd de belangrijke leveranciers van nectar en stuifmeel. De bij maakt van stuifmeel eiwitten en vooral vroeg in het jaar hebben ze dit nodig voor het jonge broed. In de groente tuin wat planten laten doorschieten: bv. rucola, succes verzekerd. Na een leerzaam en boeiend gesprek verlieten we Dick en Jetty met een heerlijke pot honing onder de arm. Als we de pot thuis open maken, realiseren we ons wat een fantastische wereld achter zo'n pot met heerlijkheid schuil gaat.

Hou je ook van honing? De familie Hof heeft nog honing te koop. De potten kunnen retour en worden weer hergebruikt.

Winter: Denk aan onze vogels!

De winter staat weer voor de deur. En dan kunnen we de vogels een handje helpen. De winkels liggen er vol mee, mezenbollen, pindaslingers, en heuze pret-taarten voor op een voedertafel. Maar wat is nou wijsheid? Wat voer je wel? En wat is beter van niet? En welke vogels wonen er bij jou in de buurt? Wat staat er op hun menu? Hieronder een beknopte handleiding van de Vogelbescherming Nederland, inclusief een leuk recept!

Welke vogel eet wat?

Aan de vorm van zijn snavel kunt u zien wat er op het menu van een vogel staat. Een merel trekt bijvoorbeeld met zijn lange spitse snavel regenwormen uit de grond. Een boomklever heeft een dunne snavel om insecten uit de bast van een boom te kunnen halen. En een vink heeft een sterke kegelvormige snavel om zaden en pitten te kraken.

Overzicht van de favoriete menu's van verschillende tuinvogels

Merel, zanglijster, koperwiek, kramsvogel en spreeuw. Voedsel: Broodkrumels, gewelde krenten en rozijnen, fruit, schillen en klokhuizen, alle soorten bessen, etensresten (rijst en aardappelen) zonder zout. Voerplaats: Een sneeuwvrije plaats op de grond met beschutting vlakbij.

Mezen. Voedsel: Vetbollen, ongezouten (dop)-pinda's, kokosnoot, vogelzaad en zonnepitten. Voerplaats: Voedertafel of voederhuisje of opgehangen in een boom.

Winterkoning, heggenmus en roodborst. Voedsel: Universeel voer, meelwormen, broodkrumels, ongekookte havermout. Voerplaats: Een zeer beschutte sneeuwvrije plaats.

Mussen, vink en groenling. Voedsel: Bruin broodkrumels, onkruidzaden, gemengd strooizaad, zonnepitten en etensresten zonder zout. Voerplaats: Op de grond, eventueel voedertafel.

Specht, boomklever en boomkruiper. Voedsel: Spekzwoerd, ongezouten (dop)pinda's, vetbollen, zonnepitten. Voerplaats: Vastgemaakt aan een boomstam op een rustige plaats.

Recept voor vetbollen

Gebruik ongeveer één deel frituurvet op één deel zadenmengsel. Gebruik geen kippenvoer, deze zaden zijn te groot en te hard. Het frituurvet moet ongebruikt en ongezouten zijn (liever geen onverzadigde vetten gebruiken!)

Smelt frituurvet in een pan. Wacht tot het warm is, maar niet heet. Voeg daar al roerend het zadenmengsel aan toe en laat dit mengsel een beetje afkoelen. Giet de warme brij in een vorm, bijvoorbeeld een blikje, een theeglas, of een halve kokosnoot. Leg daarin, voordat de brij stolt, een stevige katoenen draad die ruim uitsteekt. Zodra de massa hard is geworden, kunnen de bollen buiten aan de draad worden opgehangen.

Soms is de vetbol moeilijk uit de vorm los te krijgen. Houdt het theeglas of blik even in heet water; de vetbol komt dan gemakkelijk los. De kokosnoot kan in z'n geheel opgehangen. Het afgekoelde vet (met zaden) kun je ook in stukjes snijden en op een voederplank leggen.

Variatietip: doe naast het zadenmengsel rozijnen of meelwormen in de vetbol.

Waarnemingen in en om Peize. Leuk, grappig, mooi of bijzonder.

Zilverreiger in de tuin!

Op 6 september werden Henk en Betsy Doedens verrast door een statig bezoek. Langs de oevers van hun vijver stapte gracieus een prachtige zilverreiger rond. Hoewel het een oase van rust is in de tuin aan de Kerkstraat, is het toch midden in het bewoonde gebied van het dorp. Een bijzondere waarneming dus. Hopelijk komt deze bezoeker vaker eens langs. Het is Betsy gelukt deze fraaie vogel met haar mobiele telefoon vast te leggen op de gevoelige plaat.

Roestplaats ransuilen

In november zijn er weer een aantal ransuilen samengekomen om te genieten van elkaars gezelschap. Overdag dutten ze gezamenlijk in een boom aan de boerakkerweg, vlak voor de Esborg. Gewoon langs de weg, vlakbij de basisscholen. Hun roestplaats. Een prachtig gezicht, zeker nu het blad van de bomen is! En ze kijken je recht aan! Maar blijken overstoorbaar! Indrukwekkend.

Groene specht

Een koppel groene spechten hangt regelmatig rond aan de Zuurseweg / Kerkstraat. Geweldige vogels, die wat onhandig fourageren op de grond. Best een gek gezicht. Hun roep is geweldig, een harde doordringende lachende roep.

Activiteiten

Film *In het land van de Drentsche Aa*. Op **10 januari** 2013 in zaal Boonstra. Aanvang **20.00 uur**, zaal open om 19.30 uur. De kosten zijn voor leden € 5,- (denk om bon) en voor niet leden €7,- dit is incl. 2 x koffie/thee en koek.

De jaarvergadering is op **11 februari** in De Peizer Hopbel om **20.00 uur**. De vergaderstukken voor de vergadering worden per mail verstuurd aan de IVN leden. INFO leden zijn ook van harte welkom, maar hebben geen stemrecht. Hebben we nog geen e-mail adres van u, dan kunt u dit opgeven bij henkwilkens@xs4all.nl

Op **zaterdag 8 juni** wordt er een barbeque georganiseerd voor onze IVN-leden. In de prachtige nog jonge boomgaard van Henk en Elly aan de Zuurseweg. We bestaan 50 jaar, dus alle reden voor een feestelijk maal. Met biologische vlees en vegetarische producten, en uiteraard met heerlijke streekproducten.

Nieuwe leden

We mogen weer een aantal nieuwe leden verwelkomen!

Rina Ottema, Thijs Bebing, Janet Lunsche, Jenny Rossing-Nolde, Sya Nauta en de Familie Oosterman. Welkom bij IVN-afdeling Peize! We wensen jullie veel plezier.

We hebben ook een aantal extra info's laten drukken voor het werven van nieuwe leden. Ken je iemand waarvan je denkt dat het IVN wat voor hem/haar is, en die het ook leuk vindt om zo nu en dan de handen uit de mouwen te steken en te helpen bij de organisatie van activiteiten, geef dan de Info kado, en laat hem/haar contact opnemen met het bestuur.

Zo zijn we dringend op zoek naar (nieuwe)leden / ouders die actief willen bijdragen aan de organisatie van een aantal jeugdactiviteiten per jaar. Bijvoorbeeld nestkastjes maken, paddestoelen zoeken of huttenbouwen in het bos. Meld je aan!

